

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/12/2024
Identifikačné číslo spisu:	1112208430
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1112208430.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. B., narodeného H., Q., zast. A|K|K|L advokáti s. r. o., Bratislava, Grösslingová 50, IČO: 50 666 622, proti žalovanej T. Y., narodenej H., Q., zast. advokátom JUDr. Michalom Rebróm, Bratislava, Matóthyho 6, o zaplatenie 12.044,61 eur s prísl., vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 24C/63/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2021 sp. zn. 6Co/5/2019 v spojení s opravným uznesením zo 14. júla 2021 sp. zn. 6Co/5/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2021 sp. zn. 6Co/5/2019 spolu s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 14. júla 2021 č. k. 6Co/5/2019-332, ako aj rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 9. marca 2018 č. k. 24C/63/2012-265 a vec vracia Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. marca 2018 č. k. 24C/63/2012-265 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 12.044,61 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 62.044,61 eur od 28. apríla 2010 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Právne vec posúdil podľa § 488, § 489, § 491 ods. 1, § 492, § 493, § 494, § 544 ods. 1, 2, § 545 ods. 1, § 100 ods. 1, 2, § 101, § 559 ods. 1, 2, § 567 ods. 2, § 121 ods. 3 a § 517 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a § 3 ods. 1, § 10c Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.

1.2. Okresný súd dôvodil, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca ako sponzor a žalovaná ako športovec uzatvorili dňa 23. februára 2000 inominátnu sponzorskú zmluvu v zmysle § 51 OZ, podľa ktorej bol žalobca povinný poskytovať žalovanej finančnú podporu na úhradu nákladov spojených s výkonom športovej činnosti vo výške 50.000 Sk ročne a žalovaná sa zaviazala žalobcovi poskytovať podiel zo všetkých príjmov z vykonávanej športovej činnosti. Žalobca si svoje povinnosti splnil, žalovanej poskytol počas obdobia platnosti zmluvy v rokoch 2000 až 2005 celkom sumu 410.000 Sk (ako sponzorské), čo aj preukázal. Zmluva bola uzatvorená na dobu určitú, a to do nadobudnutia plnoletosti žalovanej, t. j. do 26. apríla 2005. Žalovaná žalobcovi plnila zo zmluvy raz, a to dňa 5. januára

2004 sumou 542 USD. Žalobca a žalovaná sa v čl. II. ods. 1 zmluvy dohodli na zmluvnej opcii, t. j. možnosti predĺženia zmluvy na ďalších päť rokov, a to za rovnakých podmienok stanovených v zmluve, pričom opcia sa v zmysle článku II. ods. 1 zmluvy považovala zo strany žalobcu za využitú vtedy, ak si právo na využitie opcie uplatní písomne do dátumu zániku zmluvy, t. j. ku dňu 26. apríla 2005.

1.3. Podľa súdu prvej inštancie z predmetnej zmluvy, konkrétne z čl. II. ods. 2 zmluvy, ďalej vyplýva, že ak zo strany žalovanej ako športovca nedôjde k akceptácii návrhu a k predĺženiu zmluvy, žalovaná je povinná vrátiť žalobcovi všetky finančné prostriedky, ktoré jej žalobca poskytol počas sponzorstva, a to vo výške desať násobku skutočne vynaložených prostriedkov a zároveň je povinná zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 5 % z príjmov dosiahnutých v súvislosti s vykonávaním tenisovej činnosti za obdobie piatich rokov po zániku zmluvy.

1.4. Okresný súd k spornej otázke, konkrétne, či žalobca uplatnil svoje právo vyzvať žalovanú na predĺženie zmluvy na obdobie ďalších piatich rokov v zmysle čl. II. ods. 1 zmluvy riadne a včas, a či mu z tohto titulu vznikol nárok na zmluvnú pokutu voči žalovanej podľa čl. II. ods. 2 zmluvy, mal za preukázané, že žalobca listom z 19. apríla 2005, označeným ako Výzva na predĺženie platnosti zmluvy, využil právo opcie, t. j. vyzval žalovanú na predĺženie zmluvy na obdobie ďalších piatich rokov vyplývajúce mu z čl. II. ods. 1 zmluvy pred ukončením platnosti zmluvy, t. j. pred dátumom 26. apríla 2005, a to poštovými podaciami lístkami z 22. apríla 2005, ktoré preukazujú zaslanie výzvy z 19. apríla 2005 na predĺženie platnosti zmluvy žalobcom priamo žalovanej na adresu uvedenú podľa zmluvy a zároveň túto výzvu žalobca zaslal aj jej zákonnému zástupcovi T. Y. (otcovi žalovanej) na adresu uvedenú podľa zmluvy. Keďže zmluva bola uzavretá na dobu určitú do 26. apríla 2005, pričom právo na predĺženie zmluvy bolo potrebné podľa čl. II. ods. 1 zmluvy uplatniť písomne do zániku zmluvy, súd prvej inštancie považoval podmienku písomného uplatnenia práva na predĺženie zmluvy do zániku zmluvy zo strany žalobcu za splnenú riadne a včas, a to odovzdaním výzvy na predĺženie zmluvy na poštovú prepravu prostredníctvom poštovej doporučenej zásielky.

1.5. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty tak, ako to vyplývalo z čl. II. ods. 2 sponzorskej zmluvy, a to vo výške 5 % z príjmov žalovanej dosiahnutých v súvislosti s vykonávaním tenisovej činnosti za obdobie piatich rokov po zániku zmluvy. Súd prvej inštancie dodal, že splatnosť zmluvnej pokuty nastala dňom, kedy uplynulo obdobie piatich rokov po zániku zmluvy z 23. februára 2000. Keďže zmluva z 23. februára 2000 bola uzavretá na dobu určitú do 26. apríla 2005, obdobie piatich rokov po zániku zmluvy bolo obdobie od 27. apríla 2005 do 27. apríla 2010, a to ako obdobie rozhodné pre určenie výšky zmluvnej pokuty, ako aj obdobie rozhodné pre určenie dátumu splatnosti zmluvnej pokuty. Splatnosť zmluvnej pokuty teda nemohla nastať skôr, ako uplynie rozhodné obdobie, t. j. obdobie od 27. apríla 2005 do 27. apríla 2010, preto zmluvná pokuta sa stala splatnou až dňa 27. apríla 2010. Od tohto dátumu mal žalobca nárok požadovať od žalovanej zaplatenie zmluvnej pokuty, a to vo výške 5 % z príjmov žalovanej dosiahnutých v súvislosti s vykonávaním tenisovej činnosti za obdobie od 27. apríla 2005 do 27. apríla 2010. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie vyhodnotil námietku premĺčania vznesenú žalovanou za nedôvodnú. Keďže žalobca nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty uplatnil žalobou doručenou súdu dňa 15. marca 2010 (pozn. dovolacieho súdu: správne 14. marca 2012, viď dátum odoslania na č. I. 1 spisu), uplatnil svoj nárok včas, t. j. pred uplynutím premĺčacej lehoty.

1.6. K výške uplatnených úrokov z omeškania súd prvej inštancie uviedol, že tieto boli vypočítané správne, v súlade s § 517 OZ a § 3 ods. 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia OZ v znení účinnom k 31. januáru 2013.

1.7. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 31. marca 2021 č. k. 6Co/5/2019-315 v spojení s opravným uznesením zo 14. júla 2021 č. k. 6Co/5/2019-332 výrokom I. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 12.044,61 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 62.044,61 eur od 28. apríla 2010 do zaplatenia istiny 12.044,61 eur, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku; výrokom II. žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Výslovil, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2.1. Pokiaľ žalovaná v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie pri vyhodnotení dôkazov vychádzal z

listu neznámeho obsahu datovaného z 19. apríla 2005 a označeného ako výzva na predĺženie platnosti zmluvy, ktorý jej nebol nikdy doručený, odvolací súd uviedol, že z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že žalobca odoslal na poštovú prepravu dňa 22. apríla 2005 list označený ako „Výzva na predĺženie platnosti zmluvy“ na adresu trvalého pobytu žalovanej a R. Y. uvedenú v sponzorskej zmluve z 23. februára 2000. Na ťarchu žalobcu nemôže byť ani tá eventualita, že žalovaná si predmetnú zásielku nevyzdvihla v úložnej lehote z dôvodu, že sa v čase jej doručovania zdržovala na inom mieste.

2.2. Žalobca naplnil dojednané podmienky zmluvy (čl. II. ods. 1), t. j. uplatnil si riadne a včas voči žalovanej svoj nárok na predĺženie zmluvy na ďalších 5 rokov písomnou výzvou na jej predĺženie adresovanou na miesto jej trvalého pobytu (a zároveň na jej adresu uvedenú v zmluve) odovzdanou na poštovú prepravu dňa 22. apríla 2005, t. j. 4 dni pred dátumom dojednaným v zmluve ako „koniec zmluvy“ (26. apríla 2005). Z uvedeného možno uzavrieť, že predmetná výzva sa dostala do jej dispozičnej sféry.

2.3. K argumentácii žalovanej, že žalobca uplatnením svojho nároku porušuje dobré mravy (§ 3 ods. 1 OZ), keď za sumu 100.000 Sk ročne, resp. menšiu, chce získať od nej vysoký finančný zisk, odvolací súd uviedol, že to je práve žalovaná, ktorá svojím konaním porušila dobré mravy, nakoľko v čase takmer nulového „juniorského“ zárobku prijala v zmysle sponzorskej zmluvy od žalobcu plnenie v celkovej výške 410.000 Sk (t. j. 13.610 eur) a momentom dosahovania príjmov, z ktorých by jej v prípade akceptácie opcie zmluvy vznikla právna povinnosť plniť žalobcovi podiel vo výške 5 % zo všetkých jej príjmov (viď čl. I. bod 2 sponzorskej zmluvy), došlo z jej strany, resp. zo strany jej zákonného zástupcu, ku konaniu s cieľom vyhnúť sa právnej povinnosti dojednanej v sponzorskej zmluve. Napokon, žalobca (zohľadniac výšku žalovanej istiny) od žalovanej nepožaduje „vysoký finančný zisk“, ale de facto čiastku, ktorú jej sám plnil v zmysle sponzorskej zmluvy v období rokov 2000 - 2005, hoci mu titulom zmluvnej pokuty vznikol nárok na sumu 62.044,61 eur, teda na čiastku niekoľkonásobne vyššiu, ako si voči žalovanej v predmetnom konaní uplatnil. Konanie žalobcu tak nemožno vyhodnotiť ako nepoctivé alebo nespravodlivé správanie sa voči žalovanej, ktoré by odporovalo mimoprávnemu súboru všeobecne rešpektovaným pravidlám chovania (viď aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 55/2011-19 z 24. februára 2011, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. apríla 2012 sp. zn. 5Cdo/26/2011).

2.4. Pokiaľ ide o odvoláciu argumentáciu žalovanej týkajúcu sa otázky premlčania uplatneného nároku, odvolací súd poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (viď ods. 49.) a dodal, že zmluvné strany si v čl. II. ods. 2 zmluvy zmluvnú pokutu dojednali vo výške 5 % z príjmov dosiahnutých v súvislosti s vykonávaním tenisovej činnosti za obdobie 5 rokov po zániku tejto zmluvy. Keďže k zániku zmluvy došlo uplynutím dňa 26. apríla 2005, žalobca výšku zmluvnej pokuty vedel vyčísliť až dňom 26. apríla 2010. Dňom 27. apríla 2010 si teda mohol prvýkrát relevantne uplatniť nárok na zmluvnú pokutu voči žalovanej. Pokiaľ si nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty uplatnil žalobou dňa 14. marca 2012, urobil tak v rámci všeobecnej trojročnej premlčacej doby (§ 101 OZ), t. j. včas.

2.5. Rovnako za nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj argumentáciu žalovanej týkajúcu sa priznaných úrokov z omeškania zo sumy 62.044,61 eur. Uznesením súdu prvej inštancie č. k. 24C/63/2012-110 z 22. januára 2014 bolo totiž konanie zastavené len v časti zaplatenia istiny 50.000 eur, predmetom konania tak stále zostala istina vo výške 12.044,61 eur a úroky z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 62.044,61 eur od 28. apríla 2010 do zaplatenia tak, ako boli uplatnené žalobou zo 14. marca 2012. Odvolací súd v tejto súvislosti dodal, že žalobca v konaní preukázal správnosť výpočtu zmluvnej pokuty vo výške 62.044,61 eur (5 % z príjmov žalovanej za rozhodné obdobie), a teda existenciu splatnej pohľadávky voči žalovanej vo výške 62.044,61 eur, s čím sa súd prvej inštancie riadne v odôvodnení napadnutého rozsudku aj vysporiadal (viď ods. 51. rozhodnutia okresného súdu). Pokiaľ sa rozhodol tento nárok uplatniť v nižšom rozsahu (12.044,61 eur), nebráni mu žiadna zákonná prekážka uplatniť si úroky z omeškania (§ 517 OZ) z celej výšky zmluvnej pokuty, t. j. z celej pohľadávky 62.044,61 eur (§ 121 ods. 3 OZ).

2.6. Odvolací súd sa nezaoberal vecnou správnosťou rozsudku súdu prvej inštancie týkajúcou sa momentu ustálenia omeškania žalovanej s plnením zmluvnej pokuty (28. apríla 2010), lebo táto okolnosť nebola predmetom odvolacej argumentácie žalovanej.

2.7. Hoci je napadnutý rozsudok vecne správny, odvolací súd vzhľadom na potrebu odstránenia prípadnej nejasnosti v štylizácii vyhovujúceho výroku súdu prvej inštancie z pohľadu jeho vykonateľnosti tento podľa § 388 CSP zmenil (upresnil) tak, aby z výrokovvej vety bolo zrejmé, že koniec omeškania

žalovanej s plnením úrokov z omeškania nastane úhradou žalovanej istiny 12.044,61 eur.

2.8. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dovolateľka v dovolaní uviedla, že krajský súd nesprávne právne posúdil moment uplatnenia práva žalobcu na predĺženie zmluvy v súlade s čl. II. ods. 1 zmluvy a s tým súvisiaci nárok žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty a príslušenstva, ako aj moment uplatnenia práva žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty. Krajský súd taktiež nesprávne posúdil premĺčanie uplatneného nároku.

3.2. Dovolateľka argumentovala, že je potrebné konštatovať, že riadne doručenie písomnosti je nevyhnutným predpokladom na to, aby takáto písomnosť spôsobila právne účinky. Krajský súd riešenie tejto právnej otázky nesprávne právne posúdil, keď uviedol, že žalobca si splnil svoju zmluvnú povinnosť riadne a včas tým, že listinu obsahujúcu prejav vôle odovzdal na prepravu poštovému doručovateľovi v lehote stanovenej zmluvou. Dovolateľka je toho názoru, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, ktorá bola opakovane namietaná žalovanou odklonil od ustálenej právnej praxe odvolacieho súdu v obdobných veciach, pričom poukázala na rozhodnutia sp. zn. 5Cdo/129/2010 a 4MCdo/14/2011.

3.3. Poukazujúc na § 43a ods. 2 a § 45 OZ dovolateľka uviedla, že v súdnom spore dôkazné bremeno o doručení písomnosti zaťažuje odosielateľa. Je preto nevyhnutné, aby odosielateľ vhodným spôsobom doručenie zásielky adresátovi zdokumentoval, resp. ju vedel relevantne preukázať. V zmysle vyššie uvedeného by postačovalo, ak by žalobca hodnoverne a bez akýchkoľvek pochybností preukázal, že žalovanej bol prejav vôle žalobcu doručенý alebo sa aspoň dostal do jej dispozičnej sféry (napríklad uložením listiny na pošte, kde by si ju v odbernej lehote mohla prevziať). V rámci celého súdneho konania však absentuje akýkoľvek dôkaz, ktorý by jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukazoval minimálne skutočnosť, že Výzva na predĺženie platnosti zmluvy bola žalovanej uložená na pošte s možnosťou jej následného vyzdvihnutia. Dovolateľka trvá na tom, že žalobca v priebehu celého súdneho konania neunesol jeho zaťažujúce dôkazné bremeno a tento fakt nemožno nahrádzať ani vyhlásením jeho rodinných príslušníkov, ktorých záujem na úspechu žalobcu v spore je jednoznačný. Žalobca tak tým, že nezabezpečil v súdnom konaní potvrdenie pošty o doručení zásielky žalovanej alebo aspoň o uložení zásielky na pošte, nepredložil tak súdu žiaden jednoznačný dôkaz na unesenie jeho dôkazného bremena, a preto mu podľa názoru dovolateľky nebolo možné priznať úspech v súdnom spore. Navyše, žalovaná pred súdom prvej inštancie navrhovala, aby bolo preskúmané cestou Slovenskej pošty, a. s., čo sa s predmetnou zásielkou skutočne stalo.

3.4. Dovolateľka taktiež namietala, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil právo žalobcu na predĺženie zmluvy ako opciu. Žalobcove právo na uplatnenie predĺženia zmluvy nie je možné považovať za opciu, nakoľko zo zmluvy nevyplyva dohoda, že samotným uplatnením práva žalobcu by došlo k predĺženiu platnosti zmluvy na ďalšie 5-ročné obdobie. Aby daná skutočnosť nastala a zmluva bola predĺžená, bol potrebný aj prejav vôle žalovanej, ktorá by svojou akceptáciou uskutočnila druhý právny úkon vyžadovaný samotnou zmluvou.

3.5. Dovolateľka namietala deň, od ktorého si žalobca uplatňuje úrok z omeškania. Žalobca vo svojom žalobnom návrhu uviedol, že zmluvná pokuta sa stala splatnou dňa 27. apríla 2010, kedy ju bolo možné ustáliť a tento deň považoval za rozhodujúci pre splatnosť a nárokovateľnosť na súde. S týmto tvrdením sa vo svojom rozsudku stotožnil odvolací súd. Dovolateľka s uvedeným nesúhlasí, pretože nárok musí byť oprávnenou zmluvnou stranou uplatnený u povinnej zmluvnej strany. Žalobca si svoj nárok na zmluvnú pokutu neuplatnil u žalovanej dňa 27. apríla 2010, preto nemohla byť splatná dňa 28. apríla 2010. Žalovaná sa o uplatnení nároku žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty dozvedela až doručením žaloby. V zmysle uvedeného považuje dovolateľka aj v tomto smere rozhodnutie krajského súdu za nesprávne z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

3.6. Navyše je nutné považovať ustanovenie čl. II. bod 2. zmluvy z 23. februára 2000 za absolútne neplatné a v rozpore s dobrými mravmi. Neakceptovanie uplatneného žalobcovho nároku na predĺženie zmluvy zo strany žalovanej je potrebné považovať rovnako ako odstúpenie od zmluvy za výkon jej práva. Ak by aj nastala situácia, že žalobca by reálne a preukázateľne doručil Výzvu na predĺženie zmluvy žalovanej v dohodnutej lehote a žalovaná by využila svoje právo a nepristúpila by k akceptácii návrhu žalobcu, využitie jej práva, a teda výkon takéhoto práva vyplýva priamo zo zmluvy a nie je ho možné sankcionovať zmluvnou pokutou. Pričom poukázala na rozhodnutia sp. zn. 7MCdo/5/2014 a

5Cdo/5/2000.

3.7. Dovolateľka navrhla, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konania a zároveň jej priznal náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100 %.

4. Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v zmysle § 429 ods. 1 CSP skúmala, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, aj dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

7. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodila z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP s poukazom na odklon od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/129/2010 a 4MCdo/14/2011.

7.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

7.2. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd, b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018) a c) uviesť rozhodnutia odvolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

8. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

9. Dovolačný súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalovaná v podanom dovolaní vôbec nastolila právnu otázku, resp. ňou nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

10. V dovolaní napadnutom rozsudku odvolací súd vyslovil právny záver, že žalobca naplnil dojednané podmienky zmluvy (čl. II. ods. 1), t. j. uplatnil si riadne a včas voči žalovanej svoj nárok na predĺženie zmluvy na ďalších 5 rokov, a to písomnou výzvou označenou ako „Výzva na predĺženie platnosti zmluvy“ adresovanou na miesto trvalého pobytu, ktoré bolo zhodné s adresou uvedenou v zmluve, odovzdanou na poštovú prepravu dňa 22. apríla 2005, t. j. 4 dni pred dátumom dojednaným v zmluve ako „koniec zmluvy“ (26. apríla 2005), keď uzavrel, že predmetná výzva sa dostala do dispozičnej sféry žalovanej.

11. Dovolateľka namietala správnosť tohto záveru s poukazom, že nevyhnutným predpokladom na to, aby písomnosť spôsobila právne účinky je jej riadne doručenie. Podľa dovolateľky krajský súd riešenie tejto právnej otázky nesprávne právne posúdil, keď uviedol, že žalobca si splnil svoju zmluvnú povinnosť riadne a včas tým, že listinu obsahujúcu prejav vôle odovzdal na prepravu poštovému doručovateľovi v lehote stanovenej zmluvou. Vo väzbe na túto otázku dovolateľka namietala odklon jej riešenia od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/129/2010 a 4MCdo/14/2011.

12. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, posudzujúc dovolanie v rozumnej miere podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a v snahe autenticky porozumieť jeho textu ako celku (viď nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020), dospel dovolací súd k záveru, že právnou otázkou namietanou dovolateľkou podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je otázka, či odovzdanie listiny (výzvy) odosielateľom (žalobcom) na prepravu poštovému doručovateľovi predstavuje účinné doručenie listiny jej adresátovi (žalovanej).

13. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

14. Dovolaťka poukazovala na odklon riešenia otázky špecifikovanej v bode 12. tohto rozhodnutia od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/129/2010 a 4MCdo/14/2011.

15. V rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/129/2010 z 28. januára 2011 dovolací súd vyslovil záver, že „voči prítomnej osobe (osobe priamo účastnej pri právnom úkone, ktorý realizuje druhá osoba) prejav vôle pôsobí ihneď. Neprítomnej osobe (osobe, s ktorou osoba, realizujúca právny úkon nie je v bezprostrednom styku) musí prejav vôle dôjsť; nemusí jej byť fakticky doručený (adresátom prevzatý). Prejav vôle dôjde neprítomnej osobe vtedy, keď sa ocitne vo sfére jej dispozície. Dôjdením do sféry dispozície možno rozumieť dôjdenie prejavu vôle do takej sféry, v rámci ktorej možno rozumne očakávať, že sa adresát s obsahom danej písomnosti oboznámi (môže objektívne oboznámiť). Posudzovanie situácie z objektívneho hľadiska posilňuje dobromyseľnosť i právnu istotu subjektov právnych vzťahov. Vzhľadom na konkrétnu situáciu je potrebné skúmať, či a ako i (fakticky) nedoručený (adresátom skutočne neprevzatý) prejav vôle pôsobí voči jeho adresátovi. K účinnému doručeniu neprítomnej osobe nie je nevyhnutné, aby sa adresát s prejavom vôle skutočne oboznámil, postačuje, že mal objektívnu možnosť oboznámiť sa s prejavom vôle.“

16. V rozhodnutí sp. zn. 4MCdo/14/2011 z 28. mája 2012 najvyšší súd uviedol, že „Písomný prejav vôle je doručený druhému účastníkovi v okamihu, kedy sa ocitne vo sfére jeho dispozície, ibaže zákon stanoví určitý spôsob doručovania. Písomnosť sa ocitne vo sfére dispozície druhého účastníka tým, že získa možnosť zoznámiť sa s jej obsahom. Nie je pritom nevyhnutné, aby sa druhý účastník skutočne s obsahom prejavu vôle zoznámil. Rozhodujúce je, aby mal objektívnu možnosť obsah písomnosti poznať. Občiansky ani Obchodný zákonník nepredpisuje doručenie zásielky obsahujúcej právny úkon smerujúci k započítaniu do vlastných rúk druhého účastníka. Takúto zásielku je možné druhej strane doručiť akýmkoľvek spôsobom, ktorým sa dostane do sféry jej dispozície, teda aj osobným odovzdaním.“

17. Dovolaťka súd v tejto súvislosti poukazuje, že pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označila dovolateľka (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. IVOBdo 2/2020).

18. Rozhodnutie z 15. decembra 2020 sp. zn. 5Cdo/36/2020 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 4/2021 je treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa právnej vety R 4/2021: Ustanoveniu § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka neodporuje a zásade zmluvnej voľnosti zodpovedá aj dohoda spotrebiteľa a veriteľa v spotrebiteľskej zmluve o tom, že pri doručovaní zásielky spotrebiteľovi sa môže uplatniť fikcia doručenia zásielky na poslednú známu adresu spotrebiteľa. Ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení do 31. decembra 2016 oprávňovalo banku postúpiť tretej osobe len pohľadávku, ktorá bola v čase postúpenia splatná.

18.1. Vo vyššie uvádzanom rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/36/2020 najvyšší súd nadviazal na rozhodnutie sp.

zn. 5Cdo/129/2010 a vyslovil záver, že „Ustanovenie § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje režim doručovania hmotnoprávných úkonov. V zmysle uvedeného ustanovenia prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde. V danom prípade sa jedná o takzvanú teóriu dôjdenia, a teda pri hmotnoprávných úkonoch sa nevyžaduje skutočné doručenie a prevzatie písomnosti zachytávajúcej právny úkon. (11.1.) Účinnosť adresovaných jednostranných hmotnoprávných úkonov v režime Občianskeho zákonníka, resp. celkovo v oblasti súkromného práva predpokladá, že prejav vôle dôjde, resp. je doručený adresátovi, t. j. že sa dostane do sféry jeho dispozície - už týmto okamihom začína právny úkon pôsobiť voči druhej zmluvnej strane. Slovné spojenie „dostane do jeho dispozície sféry“ nemožno vykladať v zmysle procesnoprávných predpisov. Je ním potrebné rozumiť objektívnu možnosť neprítomnej osoby zoznámiť sa s jej adresovaným právnym úkonom. Právna teória i súdna prax takou možnosťou chápe nielen samotné prevzatie písomného hmotnoprávného úkonu adresátom, ale i také prípady, kedy doručením listu, či telegramu, obsahujúceho prejav vôle, do bydliska alebo sídla adresáta, či do jeho poštovej schránky, poprípadne i vhođením oznámenia do poštovej schránky o uložení takej zásielky, nadobudol adresát hmotnoprávného úkonu objektívnu príležitosť zoznámiť sa s obsahom zásielky. Pritom nie je nevyhnutné, aby sa adresát skutočne zoznámil s obsahom hmotnoprávného úkonu, postačuje, že mal objektívnu možnosť spoznať jeho obsah (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2011 sp. zn. 5Cdo/129/2010). Teória dôjdenia vychádza z toho, že z hľadiska pôsobenia (perfektnosti) prejavu vôle nie je dôležitá skutočná vedomosť adresáta právneho úkonu, pretože inak by adresát mohol účinkom prejavu vôle druhého účastníka zabrániť nepreberaním písomností. Dôjdením do sféry vplyvu príjemcu sa rozumie napríklad vhođenje listu do schránky príjemcu alebo dôjdenie mailu na mailovú adresu príjemcu, ak príjemca dal v zmluve najavo, že písomnosti možno posilať aj elektronicky. Rozhodujúce je objektívne hľadisko, t. j. ak sa preukáže, že adresát mal reálnu možnosť oboznámiť sa s prejavom vôle, nastávajú právne účinky jednostranného právneho úkonu obsahujúceho takýto prejav bez ohľadu na to, či sa s ním adresát skutočne oboznámil. Pre čas dôjdenia prejavu vôle ďalej platí, že prejav vôle musí dôjsť adresátovi v čase, v ktorom sa podľa obvyklých okolností mohol s obsahom prejavu vôle oboznámiť; záleží teda na tom, kedy adresát mal a mohol predpokladať prijatie prejavu. Dôjdením prejavu vôle do dispozície sféry adresáta sa završuje proces účinného doručenia právneho úkonu a od tohto momentu je právny úkon pre konajúci subjekt záväzný a nemožno ho jednostranne odvolať (11.2.).“

19. Z vyššie uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu vyplýva záver, že pri riešení doručovania hmotnoprávných úkonov rozhodovacia prax dovolacieho súdu ustálila, že účinnosť adresovaných jednostranných hmotnoprávných úkonov v režime Občianskeho zákonníka predpokladá, že prejav vôle dôjde, resp. je doručený adresátovi, t. j. že sa dostane do sféry jeho dispozície, keď už týmto okamihom začína právny úkon pôsobiť voči druhej zmluvnej strane. Slovné spojenie „dostane sa do jeho dispozície sféry“ nemožno vykladať v zmysle procesnoprávných predpisov, ale je ním potrebné rozumiť objektívnu možnosť neprítomnej osoby zoznámiť sa s jej adresovaným právnym úkonom. Rozhodujúce je, aby adresát mal objektívnu možnosť poznať obsah písomnosti. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu vychádzala z § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka (Prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde), ktoré ako kogentné ustanovenie nepripúšťajúce odchýlnu dohodu zmluvných strán, výslovne uvádza pojem „dôjdenie“. Ide o tzv. teóriu dôjdenia. Naopak „odoslanie prejavu vôle“ sa v zákone ani nespomína. Aj jazykovým (gramatickým) výkladom § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka možno dôjsť k záveru, že pre dôjdenie prejavu vôle platí, že prejav vôle musí dôjsť adresátovi, aby sa podľa obvyklých okolností mohol s obsahom prejavu vôle oboznámiť. Motívom zákonodarcu bola samozrejmosť a logickosť predpokladov vzniku právneho úkonu (jeho perfektnosť).

20. V prejednávanom spore okresný súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že „sa nestotožnil s tvrdeniami žalovanej, že výzva na predĺženie zmluvy nebola žalovanej a ani jej zákonnému zástupcovi doručená v stanovenej lehote do 26. apríla 2005, a preto žalobcovi nevznikol nárok na zmluvnú pokutu, pretože podľa čl. II. ods. 1 zmluvy bolo medzi stranami jasne dohodnuté, že právo na predĺženie zmluvy je žalobca povinný „uplatniť“ písomne do dátumu zániku zmluvy, t. j. do 26. apríla 2005 a nie „doručiť“ do dátumu zániku zmluvy, t. j. do 26. apríla 2005. Z podacích listkov z 22. apríla 2005 bolo preukázané, že právo vyzvať žalovanú na predĺženie zmluvy bolo zo strany žalobcu „uplatnené“ do dátumu zániku zmluvy, keď žalobca uvedené Výzvy na predĺženie zmluvy odovzdal na poštovú prepravu prostredníctvom poštovej doporučenej zásielky adresovanej žalovanej, ako aj jej zákonnému zástupcovi dňa 22. apríla 2005.“ (bod 44. rozhodnutia okresného súdu).

20.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol: „že žalobca odoslal na poštovú prepravu dňa 22. apríla 2005 list označený ako „Výzva na predĺženie platnosti zmluvy“ na adresu trvalého pobytu žalovanej a R. Y. uvedenú v sponzorskej zmluve z 23. februára 2000. (...) Žalobca naplnil dojednané podmienky zmluvy (čl. II. ods. 1), t. j. uplatnil si riadne a včas voči žalovanej svoj nárok na predĺženie zmluvy na ďalších 5 rokov písomnou výzvou na jej predĺženie adresovanou na miesto jej trvalého pobytu (a zároveň na jej adresu uvedenú v zmluve) odovzdanou na poštovú prepravu dňa 22. apríla 2005, t. j. 4 dni pred dátumom dojednaným v zmluve ako „koniec zmluvy“ (26. apríla 2005). Z uvedeného možno uzavrieť, že predmetná výzva sa dostala do jej dispozičnej sféry.“ (bod 10. rozhodnutia odvolacieho súdu).

21. Z vyššie uvedeného zjednodušene vyplýva, že súdy nižšej inštancie v prejednávacom spore boli toho názoru, že v prípade sporu o doručenie písomnosti - výzvy, žalobca preukázal podacími lístkami, že zásielka bola žalovanej doručená, resp. sa dostala do jej dispozičnej sféry. Uvedený právny názor odvolacieho súdu (aj okresného súdu) nekorešponduje s vyššie uvádzanou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá pri riešení doručovania hmotnoprávných úkonov vychádza relevantne z § 45 ods. Občianskeho zákonníka, ktorý normuje ako rozhodné pre právne účinky voči neprítomnej osobe „okamih dôjdenia“, teda tzv. teóriu dôjdenia. Vo väzbe na uvedené súdna prax uzavrela, že prejav vôle dôjde neprítomnej osobe vtedy, keď sa ocitne vo sfére jej dispozície. Dôjdením do sféry dispozície možno rozumieť dôjdenie prejavu vôle do takej sféry, v rámci ktorej možno rozumne očakávať, že sa adresát s obsahom danej písomnosti oboznámi (môže objektívne oboznámiť). Proces účinného doručenia právneho úkonu sa završuje dôjdením prejavu vôle do dispozičnej sféry adresáta a až od tohto momentu je právny úkon pre konajúci subjekt záväzný a nemožno ho jednostranne odvolať. Súdna prax tiež akcentovala hľadisko, že vždy je potrebné skúmať s ohľadom na konkrétnu situáciu, či a ako nedoručený (adresátom skutočne neprevzatý) prejav vôle pôsobí voči jeho adresátovi. Ani to sa v prejednávacom spore nestalo. Súdy nižšej inštancie totiž bez ďalšieho akceptovali len samotné podacie lístky žalobcu, na základe ktorých žalobca odovzdal písomnosť (výzvu) na poštovú prepravu, t. j. akceptovali „odoslanie prejavu vôle“ a zároveň uvedené odoslanie stotožnili s významnou, z o zákona vyplývajúcou právnou skutočnosťou podstatnou pre účinnosť jednostranne prejavenej vôle v písomnosti (výzve) voči neprítomnej osobe, a to s „dôjdením“ písomnosti (výzvy) ako prejavu vôle, pričom odvolací súd len stroho doplnil, že výzva sa dostala do dispozičnej sféry žalovanej. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie nie je zrejmé, na základe čoho uzavreli, že žalovaná mala objektívnu možnosť sa s obsahom jej doručovanej písomnosti oboznámiť, ani posúdenie sporu s ohľadom na vyššie uvádzané súdnu praxou akcentované hľadisko.

22. Princíp doručovania právnych úkonov (ako prejavu vôle) ako podmienka ich účinnosti vyplýva nielen z § 45 OZ, ale je jednou z hlavných zásad súkromného práva. Je neprípustné, aby k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností účastníkov právnych vzťahov dochádzalo na základe prejavu vôle konajúceho subjektu bez toho, aby mal adresát minimálne objektívnu možnosť sa s týmto úkonom oboznámiť, ak má byť určitý právny úkon uskutočnený jednou osobou významný pre inú osobu, musí mať táto osoba objektívne aspoň príležitosť spoznať jeho obsah (musí dôjsť do jej dispozičnej sféry). V tomto kontexte je podľa názoru dovolacieho súdu záver odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), že žalobca si voči žalovanej uplatnil riadne a včas svoj nárok a predĺženie zmluvy výzvou odovzdanou na poštovú prepravu 22. apríla 2005, ktorá výzva podľa odvolacieho súdu sa dostala do dispozičnej sféry žalovanej, v rozpore nielen s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ale aj s výkladom kogentného ustanovenia § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

23. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené závery (uvedené v bodoch 15. až 22. tohto uznesenia) môže len konštatovať, že odvolací súd otázku, či odovzdanie listiny (výzvy) odosielateľom (žalobcom) na prepravu poštovému doručovateľovi predstavuje účinné doručenie listiny jej adresátovi (žalovanej), riešil v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, s ktorej závermi sa dovolací súd stotožňuje a nepovažuje za potrebné sa od nich odkloniť.

24. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že ďalšími dovolacími námietkami žalovanej sa nezaoberal, pretože ich preskúmanie by bolo predčasné vzhľadom na opodstatnenosť dovolania žalobkyne v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd (aj súd prvej inštancie) odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, pričom ide o otázku podstatnú a prioritnú pre rozhodnutie sporu.

25. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom spore sa odvolací súd (aj súd prvej inštancie) pri riešení nastolenej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu. Tento odklon viedol k nesprávnym právnym záverom, na ktorých odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie založil svoje rozhodnutie a založil tým prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

25.1. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, aj súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.